

SCHOOL
ZONDER
RACISME

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

KU LEUVEN

Op weg naar een (meer) interculturele school

Het belang van een interculturele schoolcultuur

Een project van

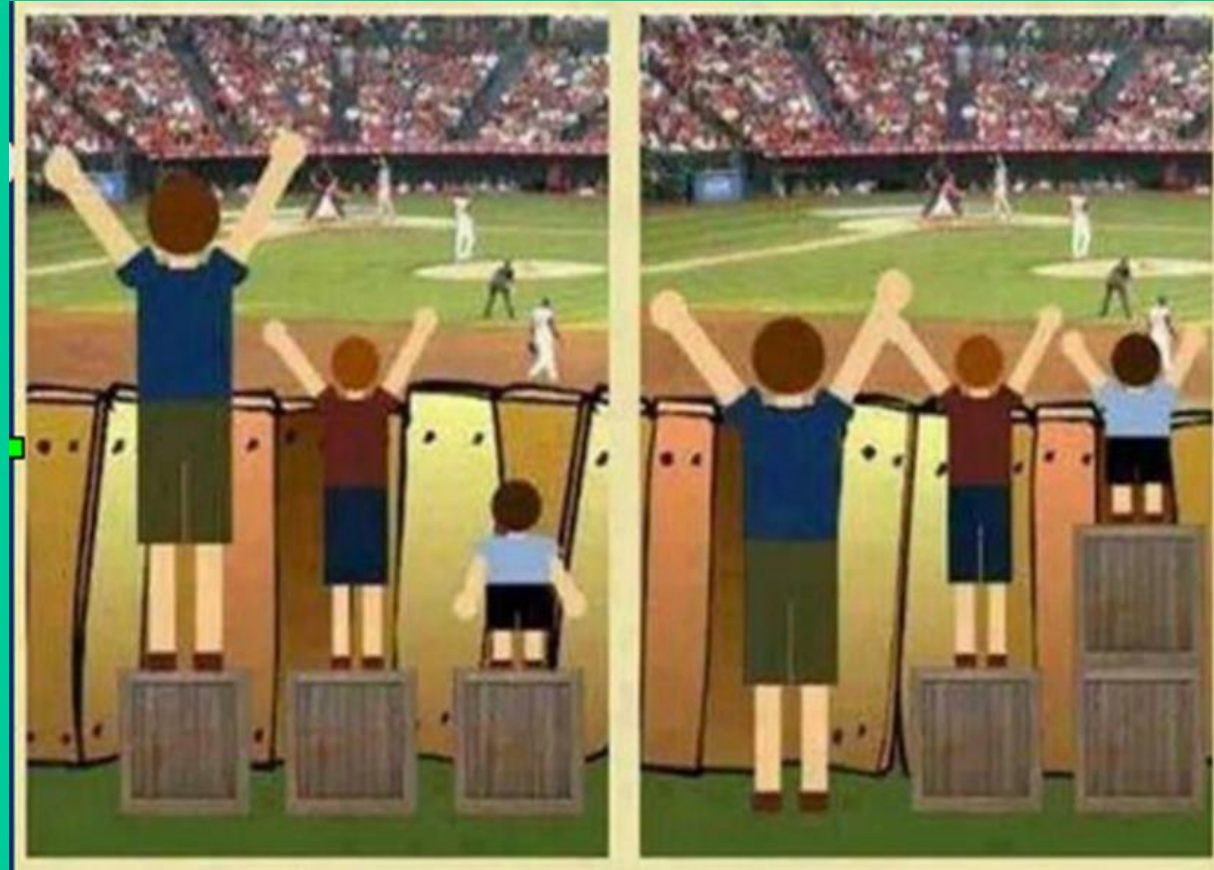
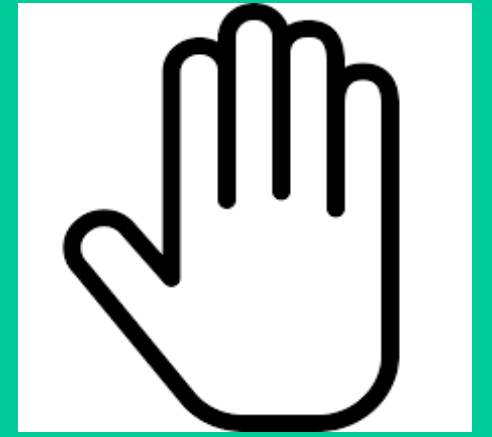
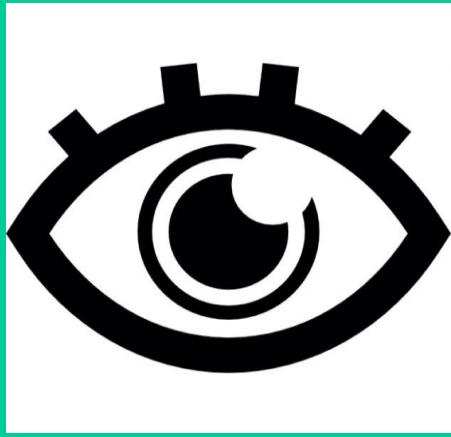

Met steun van het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie en de Vlaamse overheid
"Naar een meer geïntegreerd migratiebeleid, via AMIF"

Europese Unie

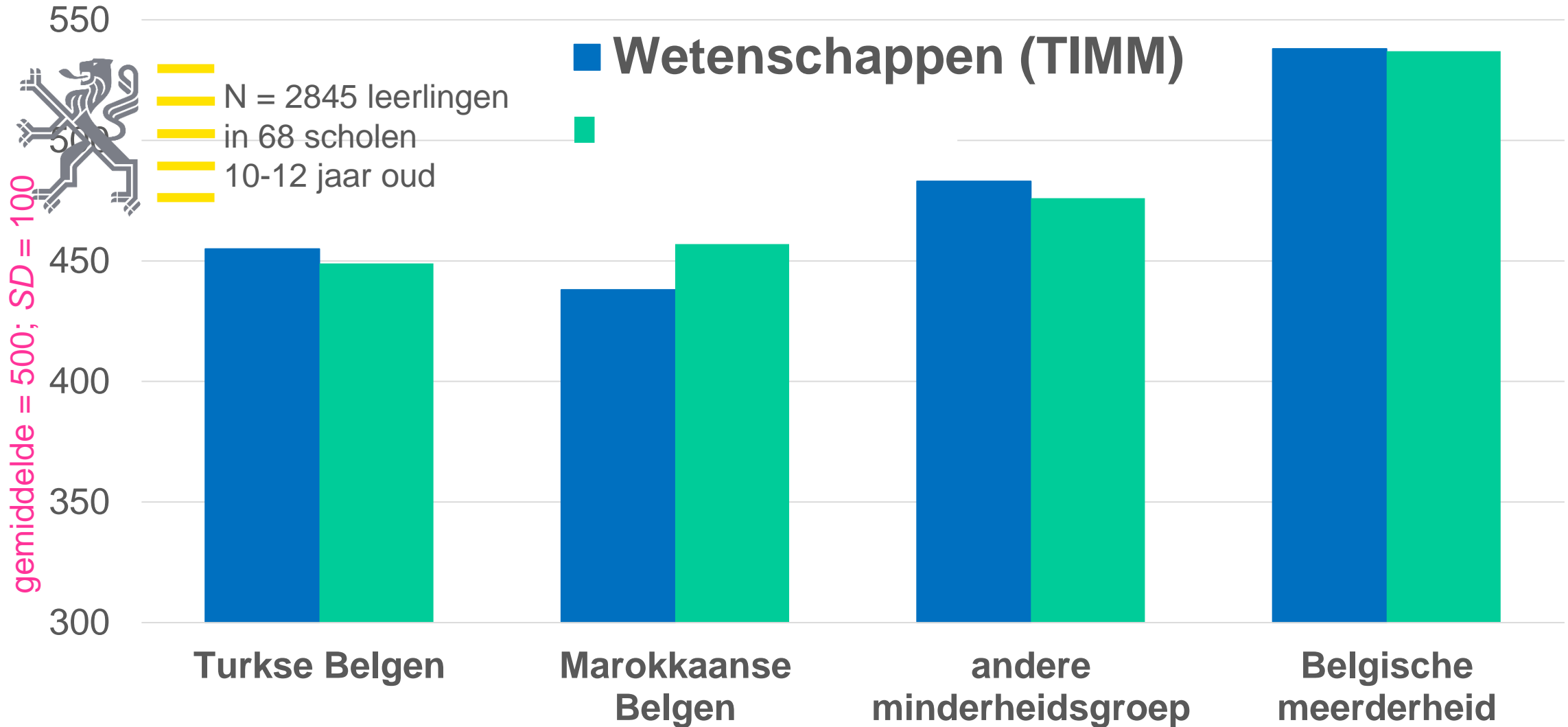

Deel I: Please Mind the Gap!

De prestatiekloof en ongelijke onderwijskansen

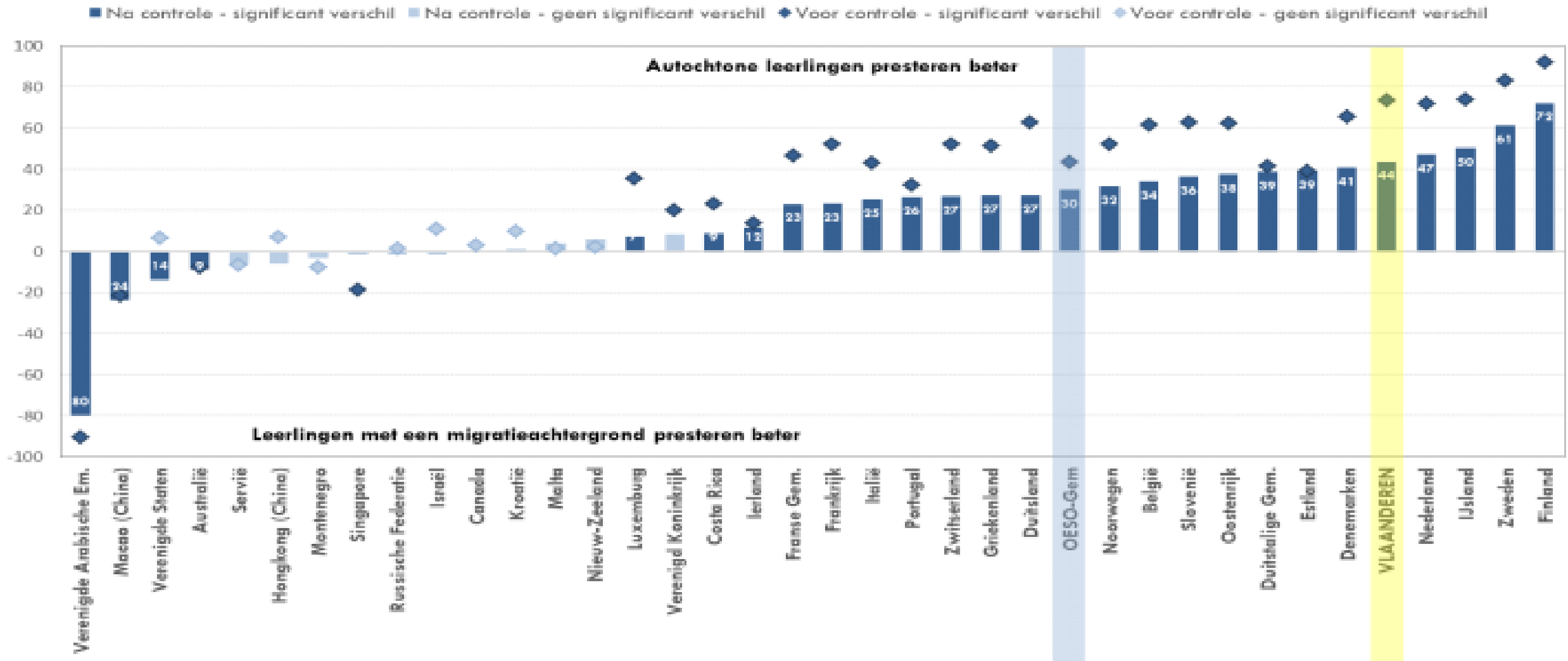
Prestatiekloof: Minderheden

Agirdag & Korkmazer, 2015

Prestatiekloof: minderheden

Figuur 5: Prestatieverschillen tussen autochtone leerlingen en leerlingen met een migratieachtergrond

Prestatiekloof: thuistaal

Tabel 9: Gemiddelde leesprestatie van leerlingen volgens de taal die ze thuis spreken

	Leerlingen die thuis Nederlands of een Vlaams dialect spreken*	Leerlingen die thuis een andere taal spreken*	
Autochtone leerlingen	520 (3,1)	452 (11,4)	
Leerlingen met een migratieachtergrond	477 (9,9)	426 (6,5)	
* Tussen haakjes staat de standaardfout weergegeven			

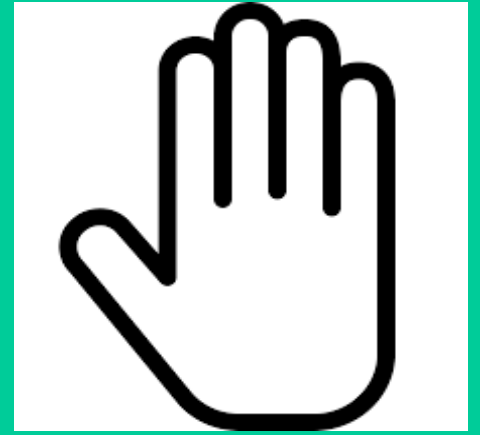
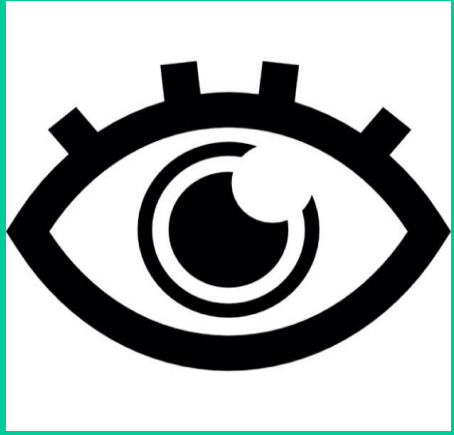
**Jongeren met migratie-
achtergrond (en uit
arbeiders klasse) kunnen
hun potentieel dus niet
optimaal realiseren!**

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/05/13/onderzoek-diversiteit-en-schoolprestaties/>

Onderzoek toont aan: scholen met oog voor diversiteit doen prestatiekloof tussen leerlingen krimpen

Vlaamse middelbare scholen die bewust omgaan met culturele verschillen slagen er beter in om de prestatiekloof tussen leerlingen met en zonder migratieachtergrond te verkleinen. Dat blijkt uit grootschalig onderzoek van de KU Leuven bij Vlaamse scholen en leerlingen. De kloof tussen leerlingen is veel groter bij scholen die verschillen negeren of zelfs afwijzen.

Deel II: Diversiteit- ideologieën en -praktijken

Assimilationistisch, Kleurenblind of Intercultureel?

Assimilationistische ideologie en praktijk

Assimilationistisch

De enige socio-culturele achtergrond die ertoe doet, is de Vlaamse.
Als school hebben we de taak om iedereen te laten assimileren aan de Vlaamse cultuur.

Hoofddoeken zijn verboden

School 70

Wanneer uw kind enkel tijdens de schooluren Nederlands hoort, spreekt of leest, is het voor de school een onmogelijke opgave uw kind een behoorlijke kennis van het Nederlands bij te brengen.

School 70

Kleurenblinde ideologie en praktijk

Kleurenblind

Socio-culturele achtergrond en identiteiten doen er niet toe. Als school hebben we de taak om elke unieke leerling te ondersteunen en gelijk te behandelen, ongeacht afkomst.

“We streven naar een school waar iedereen erkend en gerespecteerd wordt als een unieke persoon” School #24

“We focussen op studenten met verschillende talenten, zonder daarbij onderscheid te maken op basis van sociale achtergrond of culturele afkomst” School #41

Interculturele ideologie en praktijk

Intercultureel

Diverse socio-culturele achtergronden en identiteiten willen we erkennen en omarmen. Als school hebben we de taak om diverse leerlingen elkaar te laten ontmoeten en in dialoog te laten gaan.

Gegeven het multiculturele karakter van onze school, verbinden studenten en leerkrachten zich ertoe om culturele diversiteit te begrijpen en te waarderen.” School #31

“Onze school is een multiculturele school waar cultuur een belangrijke plaats inneemt en zichtbaar wordt door projecten, seminaries en in de vrije ruimte” School #31

Impact van praktijken

Celeste, Baysu, Phalet & Kende, 2017

- N > 3000 leerlingen
- in 66 scholen
- Tussen 12 en 15 jaar

VRAAG: hangen deze praktijken samen met schoolresultaten?

Stap 1: nagaan van diversiteit ideologieën en –praktijken door het coderen van schoolreglement, website, gesprek met directie, etc

Stap 2: linken aan je ‘thuis voelen op school’ en punten Ndl en Wisk.

Assimilationistisch

Kleurenblind

Socio-culturele achtergrond doet er NIET toe

Intercultureel

Erkennen en waarderen van diversiteit

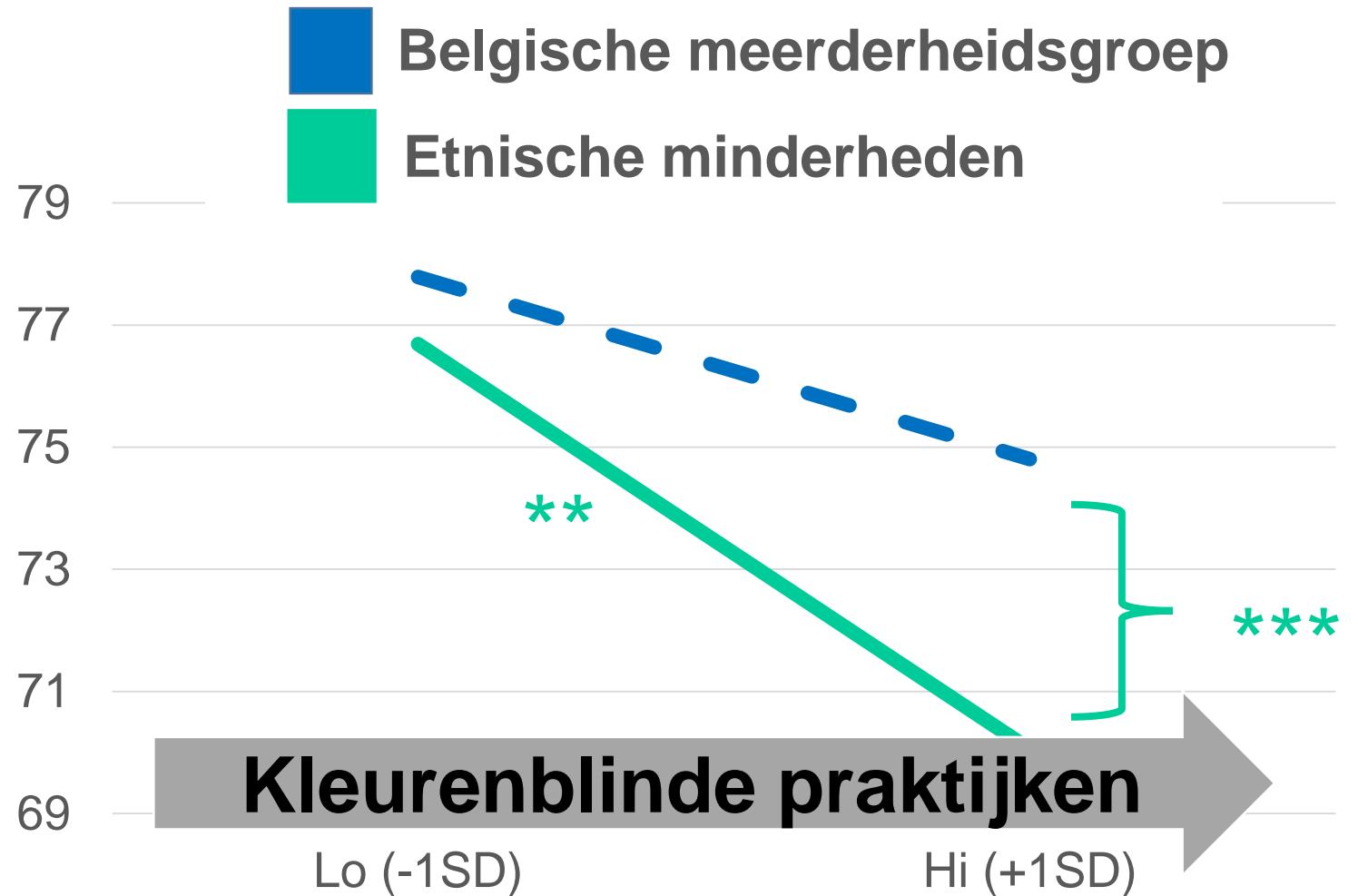

Impact op punten

Celeste, Baysu, Phalet & Kende, 2017

Totale Punten op school (1-100) na 1 jaar

Impact op punten

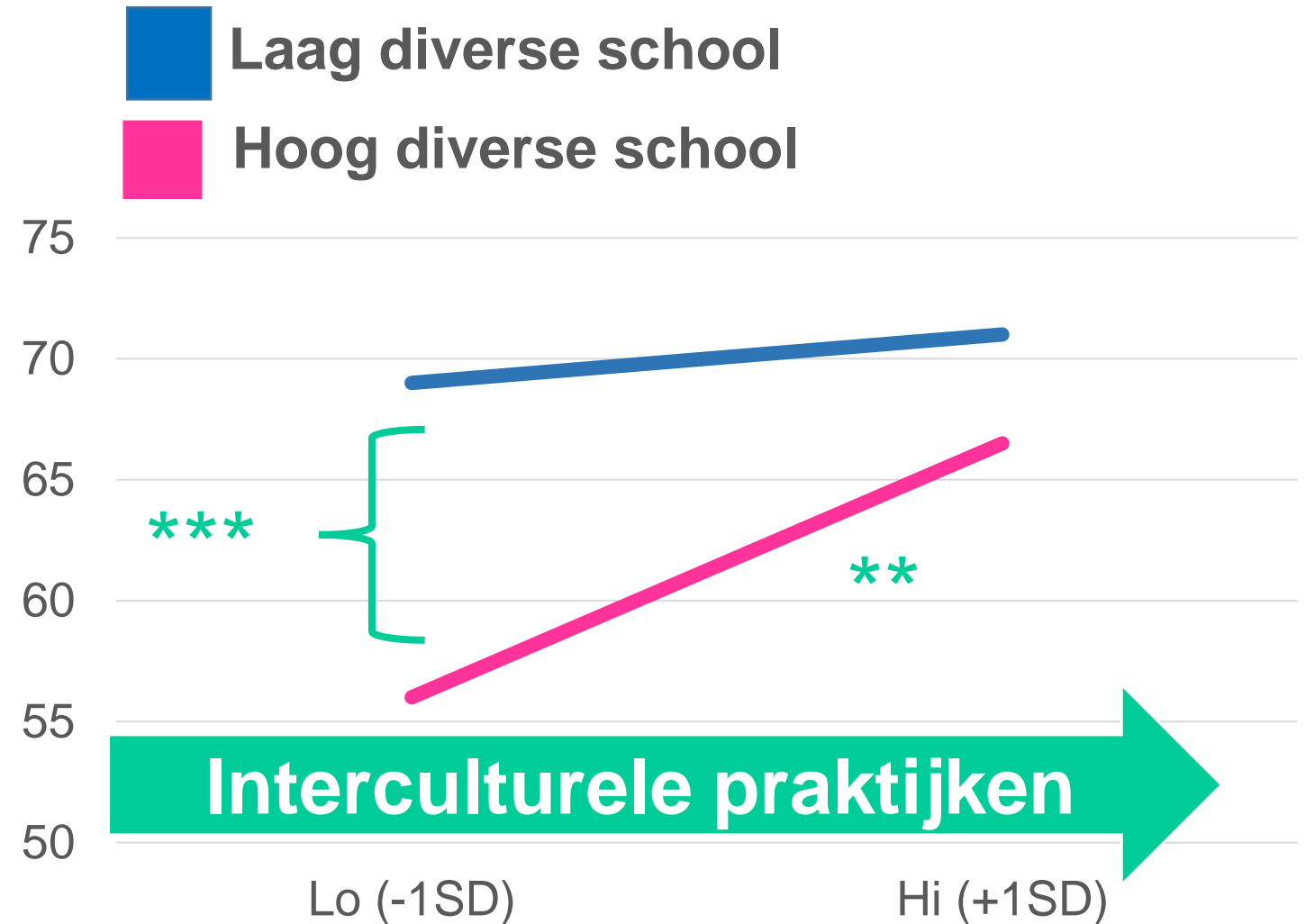
Celeste, Baysu, Phalet & Kende, 2017

Intercultureel

Erkennen en waarderen van diversiteit

Punten Nederlands op school (1-100) na 1 jaar

Diversiteit ideologieën en praktijken kunnen een verschil maken van 10% in de studieresultaten!

Deel III: Hoe werkt dat dan?

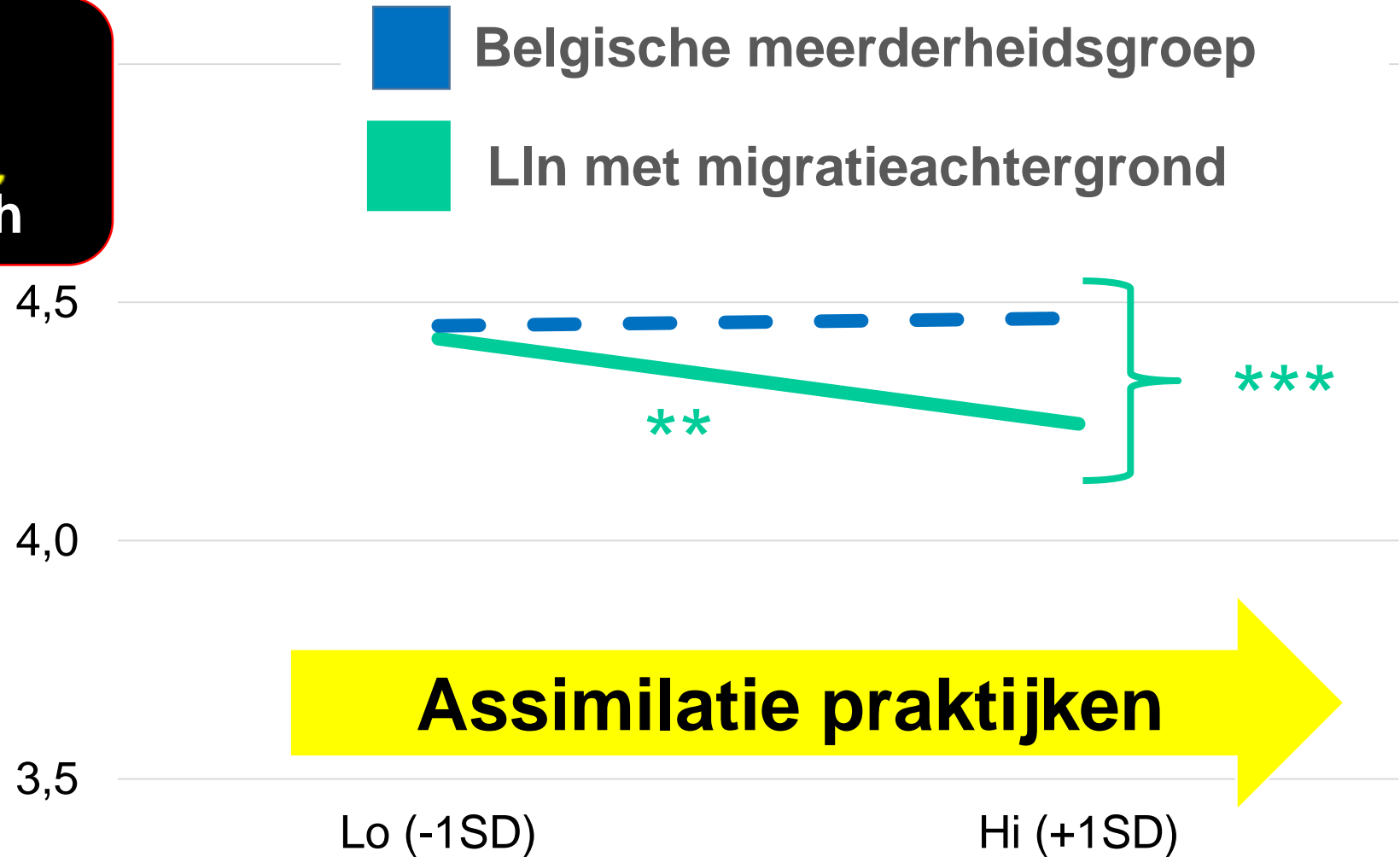
De psychologie van schoolprestaties

Impact op thuisvoelen

Celeste, Baysu, Phalet & Kende, 2017

Je thuisvoelen op school (1-5) na 1 jaar

Impact op thuisvoelen

Celeste, Baysu, Phalet & Kende, 2017

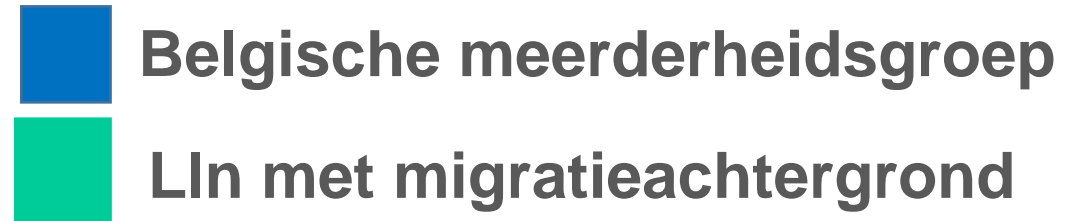

Je **thuisvoelen** op school (1-5) na 1 jaar

4,5

4,0

3,5

***

Interculturele praktijken

Lo (-1SD)

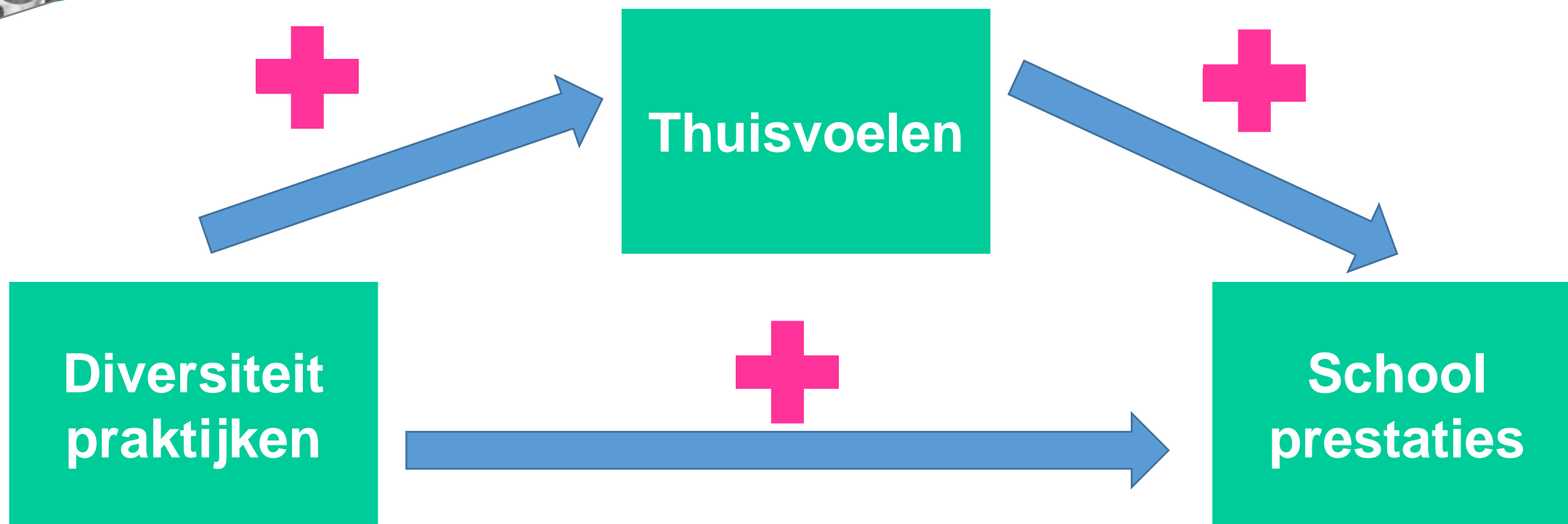
Hi (+1SD)

De psychologie van schoolresultaten

Celeste, Baysu, Phalet & Kende, 2017

Kleurenblind

Socio-culturele achtergrond
doet er **NIE**t toe

De psychologie achter de ideologie

Kleurenblind

Moffelt structurele ongelijkheid weg:

- Leerling voelt zich niet begrepen want dagelijkse realiteit is anders
- School geeft geen taal of weerwoord aan vooroordelen in bredere maatschappij
- Moeilijkheden = geïnternaliseerd als probleem van individu

Intercultureel

Erkent structurele ongelijkheid en neemt positie in:

- Leerling voelt zich begrepen want afkomst speelt wél een rol
- School geeft taal om vooroordelen te benoemen en deze te counteren
- Moeilijkheden kunnen samen (en breder) aangepakt worden

De psychologie achter de ideologie

Kleurenblind

Thuis taal en –cultuur worden niet (expliciet) erkend of gewaardeerd → geeft het signaal van niet thuishoren.

Intercultureel

Thuis taal en –cultuur worden expliciet erkend en gezien als positief, een meerwaarde → geeft het signaal van thuishoren op school.

**Deel IV: Yes we can!
Van kleurenblind naar
intercultureel.**

Yes we can!

Van kleurenblind naar intercultureel

1. Maak het **onzichtbare zichtbaar** en praat erover met elkaar op school
2. Train jezelf en collega's: **geef stereotypen geen kans!**
3. Introduceer **interculturele praktijken** op school

Wat zijn interculturele praktijken?

- **Leerlingen mogen hun thuistaal spreken op de speelplaats**
- **... of in de klas (mits goede afspraken)**
- **De leerlingenraad is divers samengesteld**
- **Wereldburgerschapseducatie**
- **Geef de niet-dominante cultuur een plaats**
- **Schenk aandacht aan religieuze / culturele feestdagen**

Wat zijn interculturele praktijken?

- **Levensbeschouwing is geen no-go zone. Dialooggesprekken over levensbeschouwelijke diversiteit kan het begrip voor de ander versterken en een verbindend klasklimaat stimuleren**
- **Activiteiten organiseren en projecten opzetten waar de diverse leefwereld van de jongere een plaats krijgt, heeft ook een impact op het ‘thuisvoelen’ op school en in de klas.**
- **Thema’s en acties worden op school gekozen met sterke participatie van alle betrokkenen, waarbij ieders rol en eigenheid in het leerproces gerespecteerd wordt**

Wat zijn interculturele praktijken?

- **Screen lesmaterialen op hun diversiteitsgehalte**
- **Ga samen met je klas op bezoek in de jeugdhuizen van de jongere of andere organisaties die voor hen belangrijk zijn. Zo leer je de leefwereld van de jongeren beter kennen.**
- **Schenk aandacht aan verschillende visies op een thema (niet enkel de Belgische/Europese/Westerse visie)**

Plan van aanpak

- **Overzicht**

Barometers (schoolteam, lln. en ouders)

- **Inzicht**

Workshop Barometer

- **Actie**

Toolbox in actie

Barometer met 5 domeinen

Domein	Deeldomein 1	Deeldomein 2	Deeldomein 3	Deeldomein 4
Taal	Tijdens lessen	Buiten lessen	Contact ouders	
Samen leren	Educatie over cultuur	Bewustzijn leerkracht	Activiteiten	
Samen leven	Feestdagen	Tradities		
Participatie	Diversiteitsbeleid	Brede school	Leerlingen/ouderraad	Schoolteam
Identiteit	Identiteitsbeleving	Kentekens		

IDENTITEIT

TAAL

SAMENLEREN

SAMENLEVEN

PARTICIPATIE

Taal

De aanwezigheid van verschillende talen in de klas en op de speelplaats is vandaag de dag eerder regel dan uitzondering. Maar op welke manier kunnen we de aanwezige taaldiversiteit optimaal benutten en inzetten in het leer- en leefproces van jongeren op school? Hoe gaan we in gesprek met ouders die een andere taal spreken? Welke organisaties kunnen ons als school hierin ondersteunen? En welke ondersteunende werkvormen maken het verschil in de klas?

▼ Filter

 LITERATUUR

Waarom zijn we bang voor meertaligheid?

Wat is onze houding ten aanzien van de meertaligheid op school en in de klas? Hoe gaan we met die meertalige realiteit om?

 TIPS

Tips en tricks voor de leerkracht

Deze aanbevelingen ondersteunen leerkrachten en scholen in het realiseren van een meertalige klaspraktijk.

 TIPS

Tips and tricks voor het schoolbeleid

Deze aanbevelingen ondersteunen beleidsmakers om te bouwen aan een schoolvisie waar meertaligheid als troef wordt

Dankjewel!

Vragen?

katrien@schoolzonderracisme.be

Welke actie(s) kan jouw school ondernemen zodat jouw personage zich meer thuis gaat voelen op school?

